

ĐẢM BẢO QUYỀN ĐƯỢC HỌC TẬP CỦA TRẺ EM BỊ ẢNH HƯỞNG BỞI HIV/AIDS^(*)

PHAN THUẬN^(**),
NGÔ THỊ XUÂN QUỲNH^(***)

Hơn 2 thập kỷ qua, nhân loại đã và đang đương đầu với đại dịch HIV/AIDS và cuộc đương đầu này vẫn còn đang diễn ra chưa có hồi kết. Đại dịch HIV/AIDS đã tác động mạnh đến đời sống của con người. Trong bối cảnh đó, trẻ em là nhóm đối tượng dễ bị tổn thương, chịu nhiều thiệt thòi trên các lĩnh vực, trong đó có quyền được học tập.

Theo ước tính năm 2002, cứ 50 giây trên thế giới lại có 1 trẻ chết vì bệnh liên quan đến AIDS và 1 trẻ khác bị nhiễm HIV, mỗi ngày có khoảng 3.500 trẻ bị nhiễm hay chết do HIV/AIDS, ước tính có 36,1 triệu người sống chung với HIV/AIDS trên khắp thế giới, trong đó có 1,4 triệu là trẻ em (1, p.4). Đến 2005, ước tính mỗi ngày trôi qua, có gần 1.800 trẻ dưới 15 tuổi bị nhiễm HIV, hầu hết do mẹ nhiễm HIV truyền sang; 1.400 trẻ chết do các bệnh liên quan đến AIDS và có hơn 6.000 thanh thiếu niên trong độ tuổi 15-24 bị nhiễm mới (2, p.2). Như vậy, đại dịch HIV/AIDS đã tác động đến trẻ em trên toàn thế giới.

Thời gian qua, các quốc gia trên thế giới đã bắt đầu gia tăng thiết lập các mối quan hệ chính trị và các nguồn lực cần thiết để chống lại đại dịch và sự bùng nổ của đại dịch. Mặc dù nỗ lực này cũng đạt được một số bước tiến quan

trọng song trẻ em vẫn là đối tượng bị "lãng quên" trong các chương trình quốc tế (2, p.2).

Ở Việt Nam, Đảng và Nhà nước rất quan tâm đến công tác chăm sóc, bảo vệ và giáo dục trẻ em. Điều đó được thể hiện qua các văn bản pháp luật, chủ trương, chính sách... Những khẩu hiệu như *"Trẻ em hôm nay, thế giới ngày mai"*, *"Hãy dành tất cả những gì tốt đẹp nhất cho trẻ em mà mình có"*... đã trở thành khẩu hiệu hành động của quốc gia và đi vào đời sống. Tuy nhiên, trên thực tế quyền của các em vẫn chưa được tôn trọng triệt để. Đặc biệt, trong bối cảnh có HIV/AIDS, trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS đã và đang bị tước đoạt và vi phạm một số quyền cơ bản, trong đó có quyền được học tập. Sự phân biệt đối xử và thái độ kỳ thị của mọi người chính là rào cản lớn nhất đối với ước mơ, khát vọng được đến lớp của các em. Do đó, việc đảm bảo quyền của trẻ em,

(*) Trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS là trẻ nhiễm HIV; trẻ bị ảnh hưởng HIV/AIDS do bị mất cha hoặc mẹ hoặc gia đình các em bị ảnh hưởng hậu quả nghiêm trọng (trẻ mồ côi và trẻ sống trong những gia đình có người nhiễm HIV/AIDS) và những trẻ em có nguy cơ nhiễm HIV cao.

(**) và (***) Học viện Chính trị - Hành chính Khu vực IV.

trong đó có quyền được đi học trở thành vấn đề cần được quan tâm và chia sẻ.

Tình hình trẻ em có HIV/AIDS và ảnh hưởng bởi HIV/AIDS

Theo ước tính của UNAIDS, trên thế giới có khoảng 33,3 triệu người chung sống với HIV vào cuối năm 2009, trong đó khoảng 2,5 triệu trẻ em sống với HIV. Ước tính có khoảng 400.000 trường hợp trẻ em mới chịu ảnh hưởng bởi HIV trong năm 2009. Có 1,8 triệu người chết vì HIV, trong đó có 1/7 là trẻ em. Cứ mỗi giờ trôi qua có khoảng 30 trẻ chết vì AIDS. Ước tính có 16,6 triệu trẻ em dưới 18 tuổi mất cha hoặc mẹ hoặc cả hai vì AIDS trong đó ở vùng cận Sahara - nơi mà đại dịch HIV/AIDS đang diễn ra nghiêm trọng - có 14,9 triệu trẻ em chung sống với HIV (3, p.23-25).

Tại Việt Nam, đến cuối năm 2009 cả nước đã phát hiện 160.019 người nhiễm HIV đang còn sống, trong đó có 35.603 bệnh nhân AIDS còn sống và đã có 44.540 người chết do AIDS; về trẻ em dưới 18 tuổi có 6.093 trẻ nhiễm HIV, chuyển AIDS 2.124 trẻ, tử vong 930 trẻ (xem: 4). Theo ước tính của Bộ Y tế, năm 2010 sẽ có 5.100 trẻ em bị nhiễm HIV, con số này sẽ tăng lên 5.700 trẻ vào năm 2012 (xem: 5).

Như vậy, tình hình trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS vẫn còn đang là một vấn đề nan giải. Mặc dù, cả nhân loại đã và đang ra sức ứng phó, song nó luôn để lại cho trẻ em những nỗi đau, những tổn thương không gì có thể bù đắp được.

Tính dễ tổn thương của trẻ em bị nhiễm và ảnh hưởng bởi HIV/AIDS

Xét về bản chất, trẻ em là một nhóm dễ bị tổn thương, các em đặc biệt dễ bị tổn thương với HIV/AIDS và các tác

động do HIV/AIDS gây ra. Trong nhiều trường hợp, các em thường là những người ít được trang bị nhất để đương đầu với những thiệt hại do HIV/AIDS gây ra. Hàng triệu trẻ em dễ rơi vào nguy cơ bị lây nhiễm HIV cao, hoặc bị kỳ thị do sống trong gia đình có người nhiễm HIV/AIDS. Kỳ thị, phân biệt đối xử với người có HIV/AIDS là sai trái. Chúng ta phải tìm cách để loại trừ điều đó và chúng ta phải đảm bảo rằng không còn trẻ em có HIV/AIDS nào phải chịu đựng điều đó (6).

Nhiều nghiên cứu chỉ ra rằng hơn 25% trẻ nhiễm HIV ở Ấn Độ, Indonesia và Thailand và 50% trẻ nhiễm HIV ở Philippines bị phân biệt đối xử trong việc chăm sóc sức khỏe, có hơn 1/3 trẻ bị tiết lộ tình trạng nhiễm HIV và 15% trẻ bị từ chối điều trị, chỉ có khoảng 1% trẻ toàn khu vực châu Á được điều trị thuốc kháng HIV đặc hiệu (ARV). Theo UNAIDS, có 95% trẻ mồ côi và dễ bị tổn thương trên toàn thế giới không được xã hội chăm sóc và bảo vệ. Năm 2003 chỉ có 4% gia đình bị ảnh hưởng HIV/AIDS ở Nam và Đông Nam Á nhận được các hỗ trợ về tư vấn, chăm sóc sức khỏe, tài chính, giáo dục và các hỗ trợ khác (dẫn theo: 8, tr.1).

Hầu hết các nghiên cứu trên thế giới đều cho thấy ngoài chịu sự tác động tiêu cực đến đời sống như tiếp cận các dịch vụ giáo dục, chăm sóc y tế, sự xa lánh kỳ thị, trẻ bị ảnh hưởng HIV/AIDS còn đối mặt với hiểm họa mồ côi và rơi vào tình trạng tâm lý không ổn định và môi trường sống thiếu an toàn. Nghiên cứu về tình hình trẻ mồ côi và bị tổn thương do AIDS từ 6-14 tuổi năm 2003 ở Zimbabwe cho thấy trẻ có những dấu hiệu bất thường về tâm lý, có 33,0% trẻ không bao giờ hy vọng vào tương lai, 22,0% thường cảm thấy buồn, 18,2%

gặp ác mộng và 14,0% khó ngủ, có 4,0% trẻ đã quan hệ tình dục và 4,0% bị lạm dụng tình dục (8, tr.2).

Về thực trạng đời sống, đa số trẻ nhiễm và ảnh hưởng HIV/AIDS ở Việt Nam sống trong hoàn cảnh kinh tế khó khăn; chịu thiệt thòi trong học tập, chăm sóc y tế, bị phân biệt đối xử và nhận thức của trẻ về HIV/AIDS cũng rất hạn chế. Báo cáo đánh giá tình hình trẻ em mồ côi và trẻ dễ bị tổn thương của Ủy ban Dân số, Gia đình và Trẻ em Việt Nam năm 2005 cho thấy 63,8% trẻ cảm thấy đời sống ở mức rất nghèo khó, 27,1% trẻ đã nghỉ học hoặc chưa từng được đi học và tình trạng trẻ lao động sớm khá phổ biến. Hầu hết trẻ thiếu hỗ trợ về tinh thần nên thường cảm thấy buồn tủi, chán nản và sống khép mình (9).

Trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS phải đối mặt với những khó khăn vượt quá lứa tuổi các em. Các em luôn rơi vào tâm thế mất mát về hỗ trợ gia đình/xã hội và cùng với nó là cái "lưới an toàn" tự nhiên về kinh tế, xã hội và tình cảm. Các em không được sống trong tình yêu thương của cha mẹ khi các em bị bỏ rơi. Cộng với sự phân biệt đối xử và kỳ thị làm cho các em mất nhiều cơ hội như con đường tiếp cận học hành và các dịch vụ y tế, xã hội. Trong nhiều trường hợp mọi người trong cộng đồng xa lánh các em và còn cố tình phân biệt đối xử- đó gọi là vết nhơ trong đời sống. Ví dụ, đáng buồn nhất là mọi người trong cộng đồng bắt hiệu trưởng các trường địa phương đuổi con em các gia đình bị ảnh hưởng bởi AIDS ra khỏi trường (xem : 10, p.7-8). Như vậy, trong bối cảnh có HIV/AIDS, các em khó thực hiện quyền của mình một cách trọn vẹn. Trong đó phải kể đến, con đường đến trường của các em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS đầy gian nan.

Khung pháp lý đảm bảo quyền được học tập của trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS

Hiện nay, vấn đề quyền trẻ em đang là mối quan tâm lớn của toàn xã hội. Tương lai của mỗi quốc gia, dân tộc phụ thuộc nhiều vào việc bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em. Tuy nhiên, ở nhiều nơi trên thế giới, tình trạng trẻ em phải tự lao động kiếm sống, bị lừa gạt, bạo lực, bóc lột sức lao động và sa vào các tệ nạn xã hội đang có chiều hướng gia tăng, đặc biệt trong bối cảnh có HIV/AIDS, quyền của trẻ em bị vi phạm một cách nghiêm trọng. Do đó, hơn lúc nào hết, vấn đề quyền của trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS được đặt ra như một nhu cầu bức bách cần được giải quyết, nhằm giành lại cho các em quyền được sống, quyền được học hành, vui chơi, được chăm sóc và bảo vệ... Bởi vì, "mọi người sinh ra đều bình đẳng về phẩm giá và các quyền" (xem: 18, Điều 01).

Quyền được học tập là một trong những quyền cơ bản ở nhóm quyền phát triển của trẻ em, quyền này giúp trẻ em phát triển về trí tuệ. Tất cả mọi người đều có quyền được giáo dục. Điều này ghi rõ trong Công ước quốc tế về Quyền con người của Liên Hợp Quốc "giáo dục là miễn phí, ít nhất là ở các cấp cơ sở và tiểu học..." (xem: 18, Khoản 1. Điều 26). Điều 28, 29 của Công ước quốc tế của Liên Hiệp Quốc về Quyền trẻ em cũng đã khẳng định, tất cả trẻ em có quyền được học tập. Theo đó, trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS cũng phải được hưởng quyền này.

Ở Việt Nam, ngay từ khi phê chuẩn Công ước quốc tế về Quyền trẻ em (1990), UNICEF đã phối hợp chặt chẽ với Chính phủ Việt Nam xây dựng Chương trình hành động quốc gia vì trẻ em và nỗ lực triển khai thực hiện. UNICEF đã kiên trì thực hiện các hoạt

động truyền thông nhằm nâng cao nhận thức của những người có vai trò và ảnh hưởng đối với trẻ em. Bởi vậy, trẻ em Việt Nam đã, đang và sẽ được hưởng những cơ hội tốt đẹp so với trước đây.

Đảng và Nhà nước ta luôn quan tâm đến sự phát triển trí tuệ và thể chất của trẻ em. Tại Điều 14 của Hiến pháp 1946 đã quy định rõ "trẻ em được săn sóc về mặt giáo dục" và Điều 15 của Hiến pháp làm rõ thêm "nền sơ học cưỡng bách và không học phí... Học trò nghèo được Chính phủ giúp đỡ".

Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước đã cụ thể hóa tinh thần của Hiến pháp về quyền được học tập của trẻ em như, Điều 10 của Luật Giáo dục về Quyền và nghĩa vụ học tập của công dân; Điều 4 của Luật Bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em về không phân biệt đối xử với trẻ em, và Khoản 8 Điều 7 về các hành vi bị nghiêm cấm, có quy định cản trở việc học hành của trẻ em là vi phạm pháp luật, Điều 16 cũng đã khẳng định trẻ em có quyền được học tập. Điều 28, 53 góp phần đảm bảo quyền đi học của trẻ em có HIV/AIDS. Quyền này được tiếp tục cụ thể tại Điều 11 Luật Phổ cập giáo dục tiểu học khẳng định "trẻ em là con liệt sĩ, thương binh nặng, trẻ tàn tật, trẻ em mồ côi không nơi nương tựa, trẻ em có hoàn cảnh khó khăn đặc biệt được Nhà nước và xã hội quan tâm giúp đỡ tạo điều kiện cần thiết để đạt trình độ giáo dục tiểu học". Trong bối cảnh có HIV/AIDS, Đảng và Nhà nước tiếp tục khẳng định các quyền của trẻ em tại Khoản 4 Điều 3, Khoản 1 Điều 4, Khoản 3 Điều 8 và Khoản 2 Điều 15 của Luật phòng chống HIV/AIDS. Những quy định này đã góp phần đảm bảo quyền được đi học của các em. Như vậy, trên cơ sở pháp lý đó,

quyền được học tập của trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS được đảm bảo.

Bên cạnh các quy định được ban hành trong các bộ luật, các chương trình, hành động của Đảng và Nhà nước trong những năm qua với khẩu hiệu "dành cho trẻ em những điều tốt đẹp nhất... trẻ em hôm nay và thế giới ngày mai" đã góp phần đảm bảo quyền trẻ em, trong đó có quyền được học tập của trẻ em có HIV/AIDS thực hiện một cách có hiệu quả.

Gian nan con đường đến trường của trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS

Trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS luôn phải đối mặt với những vấn đề nan giải trong xã hội như nghèo đói, bệnh tật... Sự phân biệt đối xử và kỳ thị, nghèo khổ và bệnh tật là những yếu tố góp phần làm hạn chế việc thực hiện các quyền của trẻ. Trong số đó, quyền được giáo dục của trẻ bị hạn chế nghiêm trọng. Con đường đến trường của trẻ rất chông gai và đầy thách thức bởi các em phải đối mặt với những sự lạnh lùng, dè dặt, xa lánh của bạn bè, thầy cô giáo... Để rồi, những em này luôn có thái độ mặc cảm, tự ti và sống cô lập, thậm chí buông xuôi, phó mặc cho số phận (11, tr.63).

Qua các nghiên cứu về tác động của HIV/AIDS đến trẻ em và lớp trẻ, các nhà nghiên cứu chỉ ra, khoảng 20% số gia đình bị ảnh hưởng bởi AIDS có trẻ em, các em này bị bạn tẩy chay. Trong một số trường hợp các em bị buộc phải bỏ trường. Ở Việt Nam, trẻ em nhiễm HIV được đến trường. Tuy nhiên giáo viên tỏ ra lo lắng về nguy cơ lây truyền HIV sang các em khác (10, p.13).

Tại châu Phi, các nhà nghiên cứu khẳng định khoảng 10% trẻ em sống

trong cộng đồng có HIV có thời gian đến trường bằng gần nửa thời gian so với trẻ em ở các cộng đồng khác. Hoặc trẻ em có cha hoặc mẹ hoặc cả hai có HIV hoặc trẻ mồ côi cha mẹ do HIV/AIDS thì ít có cơ hội đến trường cũng như hoàn thành chương trình học tập của chúng hơn các trẻ em khác vì nguy cơ bỏ học và bị đuổi ra khỏi nhà trường. Về lâu dài, điều này sẽ ảnh hưởng tiêu cực đến nền kinh tế của châu Phi (12).

Ở Việt Nam, theo kết quả đánh giá tình hình trẻ em mồ côi và dễ bị tổn thương của Ủy ban Dân số, Gia đình và Trẻ em, tỉ lệ trẻ sống chung với HIV không đến trường là 36%, cao hơn hẳn số trẻ có hoàn cảnh gia đình bình thường (24%). Khi dịch HIV/AIDS vẫn tiếp tục lan rộng, xâm nhập và tác động trực tiếp vào các gia đình, trẻ em mồ côi cha mẹ, bị kỳ thị và đứng trên bờ vực phải bỏ học, lang thang sẽ tăng lên nhiều hơn nếu không có các chính sách can thiệp từ góc độ dinh dưỡng, giáo dục, kinh tế, tâm lý...

Riêng thành phố Hồ Chí Minh, năm 2010 đã có 6.500 trẻ em ảnh hưởng bởi HIV/AIDS (trong đó có 1.500 trẻ nhiễm HIV). Tuy nhiên, số trẻ ra trường mỗi năm chỉ trên dưới 100 em (13). Tại Hải Phòng, có gần 4.000 trẻ em ảnh hưởng bởi HIV/AIDS nhưng có đến 2/3 các em không được đi học (14)... Tại Long An, qua nghiên cứu phân tích tình hình và nhu cầu của trẻ em nhiễm và bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS tại thị xã Tân An và huyện Đức Hòa, tỉnh Long An, trẻ em nhóm khảo sát (122 gia đình có nhiễm HIV/AIDS), tỷ lệ bỏ học chiếm 12%, nguy cơ bỏ học chiếm 25% (15).

Như vậy, đại dịch HIV/AIDS không chỉ tác động xấu đến quá trình phát

triển kinh tế - văn hóa - xã hội, mà còn ảnh hưởng không nhỏ đến các nhóm quyền cơ bản của trẻ em, trong đó quyền được học tập của trẻ chưa được đảm bảo. Rào cản lớn nhất làm hạn chế quyền được học tập của trẻ em là sự phân biệt đối xử và thái độ kỳ thị của người lớn đối với trẻ em. Ngoài ra, các yếu tố khác như tâm lý tự kỳ thị bản thân của gia đình có người nhiễm HIV, kinh tế khó khăn, sức khỏe... cũng góp phần làm cho con đường đến trường của các em trở nên gian nan hơn. Từ đó dẫn tới những hệ lụy tiêu cực cho xã hội và không ai khác, chính chúng ta phải ra sức khắc phục.

Giải pháp thực hiện

Như vậy, trong đại dịch HIV/AIDS, trẻ em luôn dễ bị tổn thương cả về thể chất và tinh thần, quyền cơ bản của các em không được đảm bảo, trong đó có quyền được tiếp cận giáo dục. Nguyên nhân sâu xa của vấn đề này là sự phân biệt đối xử và thái độ kỳ thị của cộng đồng và từ nhiều yếu tố khác. Do đó, để đảm bảo quyền trẻ em nói chung, quyền được học tập của trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS nói riêng, chúng ta cần thực hiện đồng bộ các giải pháp sau đây:

Trước hết, chúng ta cần xóa bỏ hiện tượng phân biệt đối xử và thái độ kỳ thị của cộng đồng đối với người có HIV/AIDS và trẻ em bị ảnh hưởng HIV/AIDS. Xóa bỏ bằng cách gỡ bỏ "cái nhãn" xấu đối với người có HIV/AIDS bởi vì trong tâm thức, con người ta nghĩ rằng HIV/AIDS liên quan đến các tệ nạn xã hội, nhưng đâu nghĩ rằng trong số đó có người chỉ là nạn nhân, ví dụ như trẻ em. Sở dĩ như thế là vì, cách tuyên truyền lệch lạc, một chiều theo kiểu miệt thị đó đã khiến người dân mù

mờ, không hiểu rõ về HIV, gây tâm lý sợ hãi, lo lắng mà chưa quan tâm đến khía cạnh đạo đức. Vì thế, chúng ta phải thay đổi cách thức tuyên truyền để nâng cao nhận thức của cộng đồng về vấn đề HIV/AIDS như kiến thức về cách phòng bệnh, cơ chế lây nhiễm... nhằm thay đổi hành vi phân biệt đối xử của cộng đồng đối với người có HIV nói chung, trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS nói riêng.

Ngoài tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng, chúng ta cũng phải tuyên truyền ngay tại các buổi họp phụ huynh trong trường học, cho phụ huynh, các em học sinh và bản thân các em có HIV/AIDS về con đường lây nhiễm và cách phòng tránh HIV, cách chơi với bạn như thế nào để hai bên cùng được an toàn...

Thứ hai, khơi dậy lòng nhân ái trong cộng đồng nói chung, các bậc phụ huynh có con em học tập cùng với các em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS thông qua các hoạt động xã hội, các phương tiện thông tin đại chúng. Đồng thời, giáo dục các em học sinh phát huy lòng nhân ái với bạn bè, để các em có tiếng nói can thiệp cho các bạn cùng trang lứa có hoặc bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS. Khi đó, phụ huynh học sinh cũng sẽ thay đổi trước những hành động cao quý của con em họ.

Thứ ba, ngành y tế, ngành giáo dục ở địa phương cũng luôn có những biện pháp và lên tiếng đảm bảo sự an toàn cho trẻ khi học chung với các em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS.

Thứ tư, các ngành giáo dục cần trang bị kiến thức về HIV/AIDS và kỹ năng thương thuyết cho giáo viên nhằm xóa bỏ sự kỳ thị của bản thân họ, đồng thời, can đảm giải thích và đảm bảo sự an toàn của trẻ đối với phụ huynh học sinh. Có như thế, sẽ tăng thêm lòng tin

của phụ huynh về độ an toàn của con em họ.

Thứ năm, bản thân những gia đình có người thân có HIV/AIDS cũng không quá tự ti về số phận, xóa bỏ mặc cảm để vượt lên chính mình. Đồng thời, tiếp sức cho các em đủ can đảm đối mặt với sự kỳ thị, xa lánh của bạn bè. Như thế, các em được trang bị "vũ khí" về sự tự tin để thể hiện bản thân trước những thái độ, hành vi kỳ thị.

Qua những điều nêu trên cho thấy, trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS luôn phải đối mặt với sự kỳ thị, xa lánh, nghèo đói, bệnh tật... Điều đó đã làm cho tâm hồn trẻ thơ dễ bị tổn thương. Có thể nói rằng, trong bối cảnh có HIV/AIDS, quyền trẻ em, trong đó có quyền được học tập của các em bị vi phạm một cách nghiêm trọng, nó đã tước đoạt cơ hội của trẻ trong việc tiếp cận giáo dục và các dịch vụ y tế, xã hội khác. Điều này, khiến cho con đường đến trường của các em trở nên gian nan, thậm chí còn có cả nước mắt. Để rồi, bao ước mơ, dự án tương lai của các em theo đó mà biến mất. Sở dĩ là vì, người lớn - đặc biệt là các bậc phụ huynh - đã vô tình hay cố ý phân biệt đối xử và đẩy các em ra khỏi môi trường giáo dục của nhà trường; Và, cộng với tâm trạng mặc cảm, tự ti đã khiến cho không ít trẻ bất cần đời, buông xuôi cho số phận, thậm chí nhiều em còn rơi vào con đường phạm pháp. Do đó, bên cạnh một mặt tuyên truyền để thay đổi hành vi của cộng đồng nhằm giảm bớt sự kỳ thị; nhà trường và ngành y tế cũng phải có tiếng nói để đảm bảo độ an toàn cho các em; Mặt khác, bản thân gia đình của trẻ bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS cũng phải mạnh dạn lên tiếng yêu cầu sự can thiệp của chính quyền địa phương khi quyền của con em họ bị xâm phạm. Có

như thế, quyền được đi học của trẻ em bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS mới được đảm bảo.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Stanley Phiri, Douglas Webb. The Impact of HIV/AIDS on Orphans and Programme and Policy Responses. Florence: UNICEF-IRC, 2002.
2. UNAIDS. A call to action: Children the missing face of AIDS. UNICEF and UNAIDS: 2005.
3. UNAIDS report on the global AIDS epidemic. UNAIDS: 2010
4. Bộ Y tế. Báo cáo tình hình nhiễm HIV/AIDS năm 2009. H.: 2009.
5. Bộ Y tế. Ước tính và dự báo về tình hình nhiễm HIV/AIDS ở Việt Nam 2007-2012. H.: 2009.
6. <http://www.baovetreem.vn/Vi/Tre-em-va-HIV-AIDS/All/Thay-doi-cach-nhin-ve-tre-em-co-HIV-AIDS.html>
7. Viện Nghiên cứu Quyền Con người-Care. HIV/AIDS và Quyền Con người. H.: 2007.
8. Nguyễn Ngọc Linh. Luận văn Thạc sĩ “Đánh giá can thiệp truyền thông phòng, chống HIV/AIDS và tư vấn, chăm sóc, hỗ trợ trẻ ảnh hưởng HIV/AIDS tại huyện Đức Hòa, tỉnh Long An (2005-2009)”. H.: 2010.
9. Ủy ban Dân số - Gia đình và Trẻ em Việt Nam, Save and Children UK. Nghiên cứu đánh giá tình hình trẻ em mồ côi và dễ bị tổn thương tại Việt Nam Hà Nội. H.: 2007.
10. Jan Wijngaarden, Sheldon Shaeffer. The Impact of HIV/AIDS on children and young people: Reviewing research conducted and distilling implications for the education sector in Asia: HIV/AIDS & Education. UNESCO Bangkok: 2005.
11. Phan Thuận. Cơ hội đi học của trẻ em có ảnh hưởng bởi HIV/AIDS ở Việt Nam dưới tiếp cận Quyền con người. Tạp chí *Nghiên cứu con người*, số 1/2010.
12. Miriam Mannak. HIV/AIDS Reduces Children's Education Chances. <http://ipsnews.net/news.asp?idnews=42763>, truy cập ngày 22/3/2011.
13. Duy Tính. Kiên quyết đưa trẻ bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS đến trường. <http://phapluattp.vn/20101222112848911p0c1019/kien-quyet-dua-tre-ovc-den-truong.ht>
14. Ngọc Ánh. Trẻ bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS - gian nan đường đến trường. <http://www.anhp.vn/VN/TrangChu/TinTuc/VanDeDuLuanQuanTam/2010/10/6/17257/>
15. Nguyễn Ngọc Linh. phân tích tình hình và nhu cầu của trẻ em nhiễm và bị ảnh hưởng bởi HIV/AIDS tại Thị xã Tân An và huyện Đức Hòa, tỉnh Long An. H.: 2005.
16. Quốc hội Việt Nam. Luật chăm sóc, bảo vệ trẻ em năm 2004. H.: 2004.
17. Quốc hội Việt Nam. Luật giáo dục năm 2005. H.: 2005.
18. Trung tâm nghiên cứu Quyền Con người, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Công ước quốc tế về Quyền con người. H.: Lý luận chính trị, 2003.
19. Quốc hội Việt Nam. Luật phòng chống nhiễm vi rút gây ra Hội chứng miễn dịch mắc phải ở người. H.: 2006.
20. Công ước quốc tế của Liên Hợp quốc về Quyền trẻ em. <http://baovequyentreem.vn/index.php/2009/10/15/cong-uc-quoc-te-cua-lien-hop-quoc-ve-quyen-tre-em/>